

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд на Петър Русев

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“

в област на Висше образование 8. Изкуство, Професионално направление 8.4 Театрално и филмово изкуство (Кинознание, киноизкуство и телевизия) с Научен ръководител проф. д-р Цветан Недков.

в Югозападен университет „Неофит Рилски“

„Факултет по изкуствата“, Катедра „Телевизионно, театрално и киноизкуство“

от проф. д.н. Мая Димитрова, ръководител на катедра „Кинознание и драматургия“ в

НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“

Дисертационният труд на Петър Русев „Кинематографичната съдба на пет знаменити романа: „Тенекиеният барабан“; „Полет над кукувиче гнездо“; „Идиот“; „Непосилната лекота на битието“; „Лолита““ е целенасочено изследване по заявената тема, изпълнено в необходимия обем на качествено научно ниво. Текстът е снабден с адекватен е пълен научен апарат. Позоваванията на референтни източници са коректни и коментарите в бележки са съобразени с аргументирането на тезите на автора.

В уводната част са ясно заявени целите на разработката и основните тези. Структурата следва аналитичното представяне на емпирията в последователно обособените около отделните произведения глави. Самият избор на емблематични филмови интерпретации на конкретните романи демонстрира взискателните критерии на докторанта. В аргументирането на избора на филми се поставя на първо място наличието на изключителни художествените качества.

Във връзка с тази преобладаващо естетическа оценка на емпирията е и наличното разнообразие на подходите в анализите. Методологията в дисертацията ни отвежда на интердисциплинарна територия. Съчетани са семиотични и социално-психологически подходи в анализите на екранната интерпретация на литературните текстове. Методологичните подходи позволяват да се изгради в паралел контекстуален литературоведски анализ, съчетан с историческата перспектива, в която се появяват конкретните филмови заглавия на големия екран. Различните исторически периоди на завръщане към един и същ литературен образец в кратката филмова история са разгледани във взаимовръзка при развитие на анализите върху еднородни тематични зони. Подчертана е индивидуализацията на екранните интерпретации в съответствие с авторското присъствие на знаменитите режисьори, които често са съучастници в процеса на адаптация на литературния текст за екран. Такъв е случаят с Фолкер Шльондорф за „Тенекиеният барабан“, който е направил свой авторски избор в ограничението на литературния текст на Музил. Наличното собствено проучване в осъществения личен разговор с автора е с приносен характер.

Въведен е принцип за разглеждане на екранизациите индивидуално във всеки от конкретните филмови примери. Уникалността на всяко произведение за екран, когато заглавието е едно е също, предпоставено от общ литературен първоизточник, е концептуализирано в дисертацията. Особено интересно това е направено с екранизациите на „Лолита“ от двама големи майстори – постановчици Кубрик и Лайн.

Атрактивно е конципирано цялостното изложение в рефлексии към калейдоскопа от различни национални кинематографии на три континета. Това представя успешно контекстуалния образ на феномена екранизация върху широка научна територия. Доминацията на ценностите от литературата на Стара Европа в интелектуалното кино в светован план, все пак остава водеща теза на дисертацията. Авторът следва постановки от реномирани анализатори на литературните процеси от различни периоди на двайсти век. Показва задълбочени познания за естетически постановки в трудове на световни руски, френски и англоезични авторитети от ранга на теоретика Юрий Лотман и практика драматург и писател Жан-Клод Кариер. От българските специализирани киноведски

изследвания е реферирано това на проф. Вера Найденова „Екранизацията – вечен спор“, което задава високи критерии за анализ на глобалните процеси в съвременното кино на 20. век. Терминологичният и методологически апарат вдъхновен от тези изследователи е успешно приложен от автора на дисертацията. Разбира се, съществува и по-широк контекст от разработки в българското изкуствознание, рефлектиращи темата на дисертацията, към които авторът не е проявил интерес.

Съществен принос на работата е представянето на разнообразни драматургични модели в полето на анализирания обект. Интересен е подходът да се прави коментар на рецептивната ситуация около филмите. В това отношение е използван пълноценно широко семиологичния поглед на Михаил Бахтин върху процесите в литературата и на екрана през теорията на интерпретацията при литературната адаптация.

Връзката на процесите в европейското и американското кино е последователно изведена теза на дисертацията и заслужава задълбочаване на вниманието на този и други автори при последващи разработки върху обособения научен терен. В порядъка на развитие на настоящия текст е възможно и по - пространно вариативно представяне на съществуващи други екранизации на едни и същи литературни творби, които не са взети предвид тук.

Докторантът се е постарал да мотивира ограничението в обекта на изследването си още в пролога. Тази логика би могла да се изведе в анализа и до финала. Позитивен факт е четивността на изложението, което на моменти придобива предимно информационна стойност. Този подход е в съчетание с експониране на полемични пасажии при коментара на оспорвани теоретични възгледи. Двата подхода остават в самостоятелни полета в изложението.

Цялостното впечатление от дисертацията е, че авторът съумява да отстоява тезите си с научни аргументи. При избора на обект е проявен висок естетически критерий и финес в провеждането на аргументацията, с позоваване на научни авторитети обговорили принципно територията на екранната адаптация.

Съществуват необходимите три публикации по темата на дисертацията в научни издания, изпълнени на качествено научно ниво.

Доминира позитивното впечатление от дисертационния труд. Аргументите изложени в настоящото становище ми дават основание да направя обобщение в цялостната положителна оценка за разработката, която има ясно изградени и убедително защитени научни тези:

Приемам дисертационния труд на Петър Русев „Кинематографичната съдба на пет знаменити романа: „Тенекиеният барабан“; „Полет над кукувиче гнездо“; „Идиот“; „Непосилната лекота на битието“; „Лолита““ за успешно защитена докторска теза.

Гласувам с „да“ за присъждането на образователната и научна степен „Доктор“ на Петър Русев.

20.10. 2018

Подпис:

София

/ проф. д.н. Мая Димитрова/